

SLOVENSKI NAROD

UREDNISTVO, UPRAVA IN INSEERATNI ODDELEK:
LJUBLJANA, PUCCINIEVA UL. 5
TELEFON ST. 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26.

PONEDELJSKA IZDAJA „JUTRA“

IZHAJA VSAK PONEDELJEK KOT PONEDELJSKA
IZDAJA „JUTRA“. MESECNA NAROCNINA ZNABA
3 LIRE. NENAROCENI ROKOPISI SE NE VRACAO

98 anglo-amerikanische Terrorflugzeuge vernichtet

Vergebliche Sowjetangriffe am unteren und oberen ukrainischen Bug — Entschlossene deutsche Gegenangriffe — Hohe sowjetische Menschen- und Materialverluste — Zahreiche Widerstandsnester im Landekopf von Nettuno vernichtet

Aus dem Führerhauptquartier, 19. März.
DNB. Das Oberkommando der Wehrmacht gibt bekannt:

Am unteren ukrainischen Bug führten die Sowjets zahlreiche vergebliche Angriffe gegen unsere Brückenköpfe. Feindliche Übersetzung versuchte wurden zerschlagen.

Zwischen mittlerem ukrainischen Bug und Dnister dauern die Kämpfe mit weiter vordringenden feindlichen Kräften an. Am oberen ukrainischen Bug sowie zwischen Proskurów und Tarnopol scheiterten wiederholte Angriffe der Bolschewisten. Unsere Truppen waren die Sowjets an mehreren Stellen in entschlossenen Gegenangriffen zurück und fügten ihnen hohe Menschen- und Materialverluste zu. Dabei wurden allein in einem Korpsabschnitt 44 Panzer und 12 Sturmgeschütze sowie zahlreiche andere Waffen und Fahrzeuge vernichtet oder erbeutet. Im Raum Kremenez-Kowel wurden starke feindliche Angriffe abgewiesen oder aufgehalten. Die schweren Kämpfe dauern an.

Im mittleren Frontabschnitt lebte die Gefechtsstätigkeit wieder auf. Örtliche Vorstöße des Feindes am Südufer des Pripyat, südlich der Beresina, an der Smolensker Autobahn und südöstlich Witebsk scheiterten.

Im Norden der Ostfront liess die Wucht der feindlichen Angriffe infolge der am Vortage erlittenen hohen Verluste nach. Die Sowjets führten an den bisherigen Brennpunkten nur örtliche, von Panzern unterstützte Angriffe, die in unserem Ab-

wehrfeuer zusammenbrachen. Einige Einbruchsstellen aus den Vortagen wurden im Gegenstoss bereinigt.

Eigene Stosstruppe vernichteten im Landekopf von Nettuno zahlreiche feindliche Widerstandsnester. Der Feind erlitt schwere blutige Verluste. Gefangene wurden eingegangen. Gegen Cassino setzte der Feind seine von Panzern unterstützten starken Angriffe fort. Sie wurden mit wissamer Unterstützung durch Schlachtflieger in harten Kämpfen abgeschlagen. In schneidigem Gegenangriff wurde die im Nordwesten des Ortes liegende Burg-ruine zurückerobert. An der übrigen Front verließ der Tag ohne besondere Ereignisse.

Nordamerikanische Bomberverbände führten erneut einen Terrorangriff gegen die Stadt Rom. Im Stadtzentrum und in Wohnvierteln entstanden grosse Schäden und Personenverluste.

Die britisch-nordamerikanischen Bomber erlitten in dem letzten 24 Stunden bei Angriffen gegen das Reichsgebiet und gegen deutsche Stützpunkte in Oberitalien schwere Verluste. 98 feindliche Flugzeuge, darunter 83 viermotorige Bomber, wurden vernichtet. Bei Tage wurden in den Wohnvierteln der Städte München und Friedrichshafen, in der vergangenen Nacht in Frankfurt/Main durch die feindlichen Terrorbomber Schäden und Verluste unter der Bevölkerung verursacht. Störangriffe einiger britischer Flugzeuge richteten sich gegen Mittel- und Westdeutschland.

Führer o finskem vprašanju

Uničenje vseh evropskih narodov, ki niso rusko-boljševiški, je končni cilj boljševizma — Edino jamstvo za obstoj vsakega naroda je njegova lastna moč, jamstva Angležev in Američanov pa so zgolj utvare

Stockholm, 19. marca. Zaradi neke, v inozemstvu razširjene vesti o domnevnejem Führerjem koraku pri švedskem kralju gledje finskoga vprašanja je berlinski dopisnik »Stockholms Tidningens« zaprosil za neposredno Führerjevo stališče o tej vesti. Führer je dal švedskemu dopisniku na njegovo vprašanja naslednje odgovore.

Vprašanje: »Inozemske vesti so trdile, da je Führer izvršil pri švedskem kralju Gustavu korake zaradi posredovanja švedskega kralja pri Finsku. Ali so te vesti resnice?«

Odgovor: »Vesti so napačne! Ne vem, čemu naj bi storil ta korak. Ni mi znano, ali je švedski kralj Gustav v tem smislu sploh kaj vplival na Finsko, predvsem pa ne vem, kdaj naj bi prislo do tega koraka. Ako se je to zgodilo, gre samo po sebi umevno za popolnoma švedsko zadevo.«

Vprašanje: »Ali smem v zvezi s tem vprašati, kako na podlagi mirovnih pogodb sploš presejo položaj?«

Odgovor: »Na mirovne pogoje, ki so jih objavili Sovjeti, gledam tako, kakor so dejansko mišljeni. Njihov cilj je same po sebi umevno, spraviti Finsko v tak položaj, v katerem bi bil nadaljnji odpor nemogoč, da bi se nato s finskim narodom zgodilo to, kar je Molotov nekoc že v Berlinu zahteval. Praktično je popolnoma vseeno, s kakimi frazami in kakimi pretevzami objavljajo Sovjeti te svoje zahteve. Pri vsem tem gre le za to, da bi bili žrtvi vrv za vrat in da bi jo nato ob danem trenutku lahko obesili. Da je Sovjetska Rusija prisiljena k temu koraku, le dokazuje, kako skeptično sama presoja svoje vojaške možnosti. Nihče pa ne more dvomiti glede

končnega namena boljševizma, namreč uničenje vseh evropskih narodov, ki niso rusko-boljševiški, in tem primeru predvsem uničenje Fincev. Da bi dosegli ta cilj, so priceli, kako naši nasprotniki sami priznavajo, življeno vojno proti Finski.«

Vprašanje: »Često se je pojavilo vprašanje angleškega in ameriškega jamstva za Finsko. Kaj menite o takih jamstvih za Finsko?«

Odgovor: »Vprašanje angleških in ameriških jamstev za Finsko ima lahko le ta pomen, da bi Fincem olajšalo uklonitev, v praksi je vsako angleško ali ameriško jamstvo utopija. Niti Anglia niti Zedinjene države bi ne bile sposobne, da bi zmagoviti Sovjetski Rusiji predpisale tudi najmanjše predpise o dokončnih ukrepih, čenav bi to hotela. Dejansko pa tako Anglia kakor Amerika nimata nikake resne volje, da bi izvajali tak vpliv. V obeh deželah vladajo iste sile, čeprav imajo meščansko kriko, ki izvajajo tudi v Sovjetski Rusiji popolno oblast. Glede ameriških jamstev je Nemčija že po koncu svetovne vojne doživela z njimi svoja izkustva. Svetčano zagotovljeno 14. maja sonovnih točk so pozabili, čim je Nemčija polnila orožje. V praksi se je v počasnih primanjih zgodilo vedno obratno, kakor pa so prej, svečano zagotavljali nemškemu narodu. Kako vrednost imajo britanska jamstva, je najsjajnejše dokazal poljski primer. Sicer pa sta se znašli Anglia in Amerika sami pred težkimi notranjimi krizami ter ne nastaja vprašanje, ali bosta lahko oni dve predpisovali boljševiku svojo voljo, temveč, kako dolgo jim bo sploh še uspeval preprečiti boljševiško revolucijo v lastnih državah. Kakor doslej še vedno v življenju narodov je edini porok za obstoj kakakega naroda njegova lastna moč.«

Praktično je popolnoma vseeno, s kakimi frazami in kakimi pretevzami objavljajo Sovjeti te svoje zahteve. Pri vsem tem gre le za to, da bi bili žrtvi vrv za vrat in da bi jo nato ob danem trenutku lahko obesili. Da je Sovjetska Rusija prisiljena k temu koraku, le dokazuje, kako skeptično sama presoja svoje vojaške možnosti. Nihče pa ne more dvomiti glede

Angloameriški pritisk na Finsko

Tudi Švedska sodeluje sedaj v živčni vojni proti Finski

Stockholm, 18. marca. Anglia in Zedinjene države nadaljuje svojo živčno vojno proti Finski z nezamenjano silovitošjo. Reuter ponovno zagotavlja Fincem, da so postopali »skratkovino« in da »so se igrali z ognjem«, ker niso hoteli sprejeti sovjetskih pogojev. Skrba jim dopovedati, da so sovjetske zahteve na vsak način zmerne.

Da bi še nadalje ojačili svoj pritisk na Finsko, so Angloameričani vpregla v svojo živčno gonjo proti finskemu narodu še Švedska. Vlada in tisk se uslužno udeležuje te gonje in doprinosa s tem svojim k sovjetski stvari.

K tem rabeljskim uslugam svedov pravljajo stokholmski »Dagsposten«, da so taki poiskusi prav tako nečastni kakor sramotni. List vprašuje, ali je morda Švedska pomagala vzhodnemu bratstvu narodu v boju za življeno tako, da je zaradi tega upravičena napadati finsko vladu in finski narod, ker se noče pokoriti sovjetskim pogojev. Besede švedskega zunanjega ministra med prvo rusko-finsko vojno, da se finska zadeva tiče tudi Švedske, niso bile nikdar več kakor prave fraze, nadaljuje »Dagsposten«, ki piše, da bi imela Švedska takrat pravico nastopati kot svetovalec, ako bi se Švedska vojska borila ob strani Fincev. Zaradi dosedanja zahtiranja napram Finski nima Švedske nitiakar pravice, da se vmešava v finske zadeve. Tudi turški tisk se še nadalje bavi s finskim vprašanjem in ugotavlja, da so bili tako zrani ruski mirovni pogoji za Finsko nesprejemljivi. »Tasvir Efkar« je minenja, da je na vsak način značilno, ako daje Finska prednost vojni pred

tako znamen miron, ki ji je bil ponudjen. Finski narod klub dolgotrajni vojni ni izgubil duhovne strnjenososti ter je tudi v kritičnih trenutkih ohranil mir. Nikjer ne moremo opaziti kakih razkrojevalnih povoj. List zaključuje, da bo Finska storila vse, da bo branila svojo domovino pred napadajočim sovjetskim.

V okviru angloameriške politike pritiska na Finsko zbuza pozornost članek švicarskega ilustriranega lista »Sie und er«, ki ugotavlja v zvezi z brezobzirnim postopanjem zaveznikov z neutralci, da slednji kljub temu v zadnjem času tozadovno niso imeli sreče. Najprej je Argentina, takoreč na predvečje invazije, pokazala Londonu in Washingtonu hrbit. Nato se Turčija ni hotel pokoriti angleškim skupinam, sledila je Španija, o kateri še ni gotovo, ali se bo voda angleškiemu pritisku, in sedaj končno Irski, ki nikakor ne misli, da bi zaradi zavezniškega pritiska prekinila odnos z vojujočimi se strankami. Švicarski list končuje svoje ugotovitve: »Kot neutralci imamo pravico, da se veselimo nad pravilnim stališčem druge neutralne države, v tem primeru Irski, posveni ne glede na to, katera vojna stranka ograže neutralnost.«

Bern, 19. marca. Nekaj švicarskih il-

stov je posvetilo finskemu vprašanju ob-

sejnejše članke, v katerem odobravajo za-

držanje Finske. »Tribune de Lausanne«

ugotavlja, da goji Finski kakor tudi vsi

sosedje nezaupanje nasproti svojemu mo-

nemu sosedu, Sovjetski zvezni.

Helsinki, 19. marca. Prejšnji finski po-

slanik Talas obravnava v dnevniku »Uusi

Suomi« temo herojskega samomora. Ce ti

Irska se ne bo ukonila

Dublin, 18. marca. Irski min. predsednik de Valera je govoril po radiju na praznik sv. Patrika irskemu narodu. Med ostalim je izjavil: »V tem težkih časih odpira irski narod sposobnosti, ki po mojem menju morajo dovesti do uspeha. Ce je kaka zunanja sila zmaga nad nami in ce je bil naš narod fizično preobremenjen, vendarle ni prenehal boja in se ni odrekel svojim pravicam ali ukonil svojo voljo. Tudi takrat, ko smo doživeljili polom, smo bili vendar končno zmagovalci. Preživel smo silo, ki je prišla nad nas, in obstojmo še danes kot narod, ker smo imeli voljo za odpor in se nismo pustili podjarmiti. Z Irki bodo postopali vedno slabšo, dokler iščelo močni opravila za surovo silo, s katere hočemo obdržati, kar jim po pravici ne pripada.«

Med srednjim ukrainjskim Bugom in

Dnjestrom se nadaljujejo boji z nadaljnimi pridržajimi sovjetskih silami. Ob

zgornjem ukrainjskem Bugu ter med Pro-

skrovom in Tarnopolom so se izjavili

ponovni boljševiški napadi. Naše čete so

na več mestih vrgle sovjetske čete z odlo-

čnimi protinapadi nazaj ter so jim zadele

velike človeške in tvarne izgube. Pri tem

so samo v odsekute enega samega zobra

čet na zaplenil 44 oklopnikov ter 12 na-

padalnih topov s številnim oštecenjem

in izgubo letal. Na ostalem bojišču je

potekel dan.

Ob spodnjem ukrainjskem Bugu so sovjetske čete izvrile številne brezuspečne

napade na naša predmostja. Razbili smo

sovražnikove poizkuse, da bi prekoracil

Med srednjim ukrainjskim Bugom in

Dnjestrom se nadaljujejo boji z nadaljnimi

pridržajimi sovjetskih silami. Ob

zgornjem ukrainjskem Bugu ter med Pro-

skrovom in Tarnopolom so se izjavili

ponovni boljševiški napadi. Naše čete so

na več mestih vrgle sovjetske čete z odlo-

čnimi protinapadi nazaj ter so jim zadele

velike človeške in tvarne izgube. Pri tem

so samo v odsekute enega samega zobra

čet na zaplenil 44 oklopnikov ter 12 na-

padalnih topov s številnim oštecenjem

in izgubo letal. Na ostalem bojišču je

potekel dan.

Ob spodnjem ukrainjskem Bugu so sovjetske čete izvrile številne brezuspečne

napade na naša predmostja. Razbili smo

sovražnikove poizkuse, da bi prekoracil

Med srednjim ukrainjskim Bugom in

Dnjestrom se nadaljujejo boji z nadaljnimi

pridržajimi sovjetskih silami. Ob

zgornjem ukrainjskem Bugu ter med Pro-

skrovom in Tarnopolom so se izjavili

ponovni boljševiški napadi. Naše čete so

na več mestih vrgle sovjetske čete z odlo-

čnimi protinapadi nazaj ter so jim zadele

velike človeške in tvarne izgube. Pri tem

Sovjetska „profinterna“

Delavske strokovne organizacije so v Sovjetski uniji na mesto zastopnik in zaščitnik delavca njegov tlačitelj in prigajajoč.

Kakšen je komunistični delavski raj v boljeviški Rusiji, kakšne so tam delavceve pravice in njegova svoboda, o tem pripoveduje na osnovi desetletnih lastnih doživetij in opažanj nemški gospodarski strokovnjak Karl Albrecht vprav strahotne podrobnosti v svoji knjigi »Izdani socialisten«. V naslednjem pričasnu iz te knjige žalostno pоглавlja o sramotni vlogi delavskih strokovnih organizacij, ki jih je židovsko-marksistična teorija zlorabila v najhujšega zaščitnika delovnega ljudstva. Albrecht pогoveduje:

»ke storce spretnega strokovnega delavca v industriji ali prek pогejajoče sile atletov v gozdarstvu ali rudarstvu dočijoči za osnovno delovne norme, ki je povprečni delavec niti zdalec ne more dosegati.«

Se bolj k tastritelju je položaj na posloju delavske zaščite. Čeprav vsebuje obšen zakon, ki predstavlja zbirko mnogih statutov, ki začítjo delavstvo, ki je zased v obsegu nad 1000 stran, podrobne določbe za zaščito delovnika na vseh gospodarskih področjih, je praktično vsak gospodarski funkcionar, ki noče riskrat, da ga odstranijo kot »škodljiveca« prisiljen v očitnem nasprotju s teorijo zakona do skrajnosti zazemeti delavstvo.

Zastopnik strokovnih organizacij se ne smije osmetati: »da bi le s prstom ganil proti samovoljnemu vsakemu socialističnemu gospodarskemu vodstvu in njezinerjem pojemu kulturne zaščite delavca nasprotjujočemu izkorščanju delavne sile svih članov, ne da bi jih takoj odstranili, kot »škodljivec«, »trockistične inotice« in podobno.«

Birči nad delavstvom

Na osnovi fiktivnih stanovskih storitev se vijajo nadrejene gospodarske oblasti produkcijske načrte, ki so brez realne osnove in ki jih delavstvo tudí pri najboljši volji ne more nikdar uresničiti. Razlike med realno dejansko delovno storitvijo posameznega delavca in s tem celotnega podjetja ter med načrtno delovno normo, ki morajo nezbeno nastati, se s strani vrhovnega gospodarskega vodstva označujejo kot posledica »neposobnosti ali pa delamernosti«. Poleg temenih voditev se v t k tih merih često kaznujejo »ud funkcijarji strokovnih organizacij, kot »sabotirje« ali »protrevolucionarje«, ker niso znali z agitacijo in propagando dejansko pa z groznjami prisiljati delovno vstvo k nadločevalnim storitvam.«

Da se v takih okoliščinah in delovnih pogojih sposobnejsi strankarji kolikor močne odtegnejo delovanju v strukturah v organizacijah in se branijo prevzeti odgovornosti na mesta, je razumljivo. Oni pa, ki jih je zadeval nesreča, da so bili »izvoljeni« na takih mestih, to se pravi, ki jih je strankina organizacija hodič noče prisiliti da so prevzeli take funkcije, so prisiljeni svoje delavške tovarše traivo in neprestano prigajati k čim večjim storitvam, če nečojo da pridejo sami pod kolesa. Ne da bi se mogli pri tem ozirati na to, da s tem tehtajo najbolj elementarne pravice članov strokovnih organizacij in določbe zakonov o zasečti delavcev.

Komunistična teorija in komunistična praksa

Kakor se neverjetno sliši, je vendarle res, da je še danes mnogo ljudi, ki jim beseda »komunizem« ne zbuđi nobene določene in jasne predstave. Zato ne bo odveč, če vrzemo kratek pogled nazaj, na nastanek in razvoj komunističnega nauka. Marksom bo potem razumevanje komunizma lažje, posebno še njezovega današnjega, na prvi videz tako brezsmisljene unijujočega početja pri nis in po svetu. Enake elije in v glavnem enake metode, kakor pri nas ima namreč komunizem povsed, kateri je pa političnim interesom komunistične stranke.

Kričeč primer delovanja nudi strokovna organzacija učiteljev, kateri se ni še nikdar posrečilo dosegati, da bi se zborjal bedini poležaj vaških učiteljev in bi se jim zagotovila človeka vredna eksistencija ali da bi se jim vsaj točno izpolnili skromni, s kolektivno pogodbo določeni prejemanji. Izplačilo se vrši vselej z večmesečnim zamudami, tako da si učitelji niti ne more redno nabavljati najnajvečjih živil, ebole in kuriva.

Izplačilo se, kakor sem v dovoljni meri spoznal v svojem lastnem strokovnem področju, tudi raznmore v lesni industriji, v gozdarstvu in pojedelstvu. Posamezni osrednji trutji in krajevna gospodarska podjetja ostajajo često po več mesecih na dolgu z mezdami, čeprav je po kolektivni pogodbi določeno tedensko izpl. čelo. Takin zaostalih mezd delavci potem mnogokrat sploh ne dobe zplačanih.

Namesto pogodbeno predvidenega in ustavno zajamčenega sedemurnega delavškega ni deseturno in čisto celo štirinajsturno delo nikaka redkost, ne da bi delavci dobili, kakor je to predvideno v tarif, za nadure po meri in odsodkinu.

Prav takšen je položaj v podjetjih železniškega, poštnega in živnjavnega komisariata, v tektinski industriji, v rudarstvu in približno še v podjetjih petroleske industrije. Spomnjam se na celo vrsto preiskav, pri katerih sem sodeloval in ki so ugotovile naravnost neverjetne kršitve tarifnih pogodb po teh komisariatih in gospodarskih upravah, ne da bi se te kričeče krivice odpravile.

Nemogoče delovne zahteve

Družine norin se v posameznih panogah gospodarsvra, z kar sem dobil potrdi na številnih kontrolnih inspekcijah v stotinah podjetjih določajo skoraj zlikujivo po gospodarskih vod tehnikh in preseščinah trustov z vednostjo vrhovnih stranknih funkcionarjev brez zasišanja zastopnikov strokovnih organz. Pr. tem je odločilna izključenje le načela, ki jo mora določiti podjetje obvladati na osnovi načrta, sestavljenega za zeleni mizo v Moskvi. Na resnico zmagljivost delovnega strojev v prizadetem obratu se delovne norme ne pozajo. Zlasti odkar se je uveljavljen in začel pospeljati tako zvan Stahanov in Izotov sistem — ta iznajdb najnajvečjega izkorščevalca ljudi, in najbolj nemšljene prigajanje sušnjev Lazarja Kaganoviča — je postal pravilo, da se viso-

Strokovne organizacije v službi GPU

Prav posebno začetno poglavje v delovanju tako zvanih delavskih strokovnih organizacij tvori njihovo tesno, čeprav pred delavci skrbno prkrivano sodelovanje z GPU, prosilko sovjetske politične policije. K kor h tru nastopev delavcev službo v kamem obratu, se mora prijaviti za člana določene strokovne organizacije. Pri tem mora zapolnit obširno vprašalno polje s podrobnejšimi podatki o vsem svetem življenju, o svoji členstvu pri strokovnih organizacijah in o svoji odnosih do komunistične stranke. Tako polo mora na novo zapolnit vsakokrat, kadar menja obrat in s tem strokovno organizacijo. Njegove podatke sporočajo vodstvo organizacije na bližnjem organom GPU, ki jih nato primerja s prejšnjimi podatki določenega delavca in s pod tki, ki jih je v njem, kakor sploh o vsekem državljanu zbrala že GPU sama.

Mnogokrat se zgodi, da naveže delavec, ki v tem sodelovanju med svojo organizacijo in GPU ni poučen, a se mu ne zdi kripto, da bi razkril vse svoje življenje, pravonjam izpolnitvi vprašalne pole podatke, ki se s prejšnjimi ne ujemajo. To velja zlasti za bivše carske uradnike, podoficirje in orložke, ki so bivše duhovnike in samostanske podjetnike, ki se smatrajo v Sovjetski uniji za »delna nevrečna in kot tak ne morejo dobiti zaposlitve. Zaradi tega so v svoji prošlosti najraje molče, a se pri tem vendarle večkrat ujamejo v mreže, ki jih skupaj nastavljajo strokovne organizacije in GPU.

Delavske »čistke«

Slična pest za one, ki morajo kaj iz svoje prošlosti prikrivati, so tudi od časa do časa se ponavljajoče »čistke gospodarskega življenja«, katere skupno prizeta GPU in pristoja strokovna organizacija. Delavci določenega obrata se morajo zbrati k zborovanju in vsak od njih mora pred vsemi javno orisati svoje dosevanje življenje svoje udejstvovanje in svoje pot in usmerjenost. S pomočjo tajnih kartek GPU njenim priljubljenim agentom med funkcionarji strokovne organizacije ali pa s strankami, ki so se zlasti pritoževali nad slabšo hrano, surovim ravnanjem, prevelikim storitvenim mi, z hievami ali kaj si sličen. Neredko gre tudi za čisto osebne obračne. V vseh teh primerih da GPU rade volje na razpolago podatke z svojih kartotek ali pa tudi samo razloge za tako usmerjenost. S pomočjo tajnih kartek GPU njenim priljubljenim agentom med funkcionarji strokovne organizacije ali pa s strankami, ki so se zlasti pritoževali nad slabšo hrano, surovim ravnanjem, prevelikim storitvenim mi, z hievami ali kaj si sličen. Neredko gre tudi za čisto osebne obračne. V vseh teh primerih da GPU rade volje na razpolago podatke z svojih kartotek ali pa tudi samo razloge za tako usmerjenost. S pomočjo tajnih kartek GPU njenim priljubljenim agentom med funkcionarji strokovne organizacije ali pa s strankami, ki so se zlasti pritoževali nad slabšo hrano, surovim ravnanjem, prevelikim storitvenim mi, z hievami ali kaj si sličen. Neredko gre tudi za čisto osebne obračne. V vseh teh primerih da GPU rade volje na razpolago podatke z svojih kartotek ali pa tudi samo razloge za tako usmerjenost. S pomočjo tajnih kartek GPU njenim priljubljenim agentom med funkcionarji strokovne organizacije ali pa s strankami, ki so se zlasti pritoževali nad slabšo hrano, surovim ravnanjem, prevelikim storitvenim mi, z hievami ali kaj si sličen. Neredko gre tudi za čisto osebne obračne. V vseh teh primerih da GPU rade volje na razpolago podatke z svojih kartotek ali pa tudi samo razloge za tako usmerjenost. S pomočjo tajnih kartek GPU njenim priljubljenim agentom med funkcionarji strokovne organizacije ali pa s strankami, ki so se zlasti pritoževali nad slabšo hrano, surovim ravnanjem, prevelikim storitvenim mi, z hievami ali kaj si sličen. Neredko gre tudi za čisto osebne obračne. V vseh teh primerih da GPU rade volje na razpolago podatke z svojih kartotek ali pa tudi samo razloge za tako usmerjenost. S pomočjo tajnih kartek GPU njenim priljubljenim agentom med funkcionarji strokovne organizacije ali pa s strankami, ki so se zlasti pritoževali nad slabšo hrano, surovim ravnanjem, prevelikim storitvenim mi, z hievami ali kaj si sličen. Neredko gre tudi za čisto osebne obračne. V vseh teh primerih da GPU rade volje na razpolago podatke z svojih kartotek ali pa tudi samo razloge za tako usmerjenost. S pomočjo tajnih kartek GPU njenim priljubljenim agentom med funkcionarji strokovne organizacije ali pa s strankami, ki so se zlasti pritoževali nad slabšo hrano, surovim ravnanjem, prevelikim storitvenim mi, z hievami ali kaj si sličen. Neredko gre tudi za čisto osebne obračne. V vseh teh primerih da GPU rade volje na razpolago podatke z svojih kartotek ali pa tudi samo razloge za tako usmerjenost. S pomočjo tajnih kartek GPU njenim priljubljenim agentom med funkcionarji strokovne organizacije ali pa s strankami, ki so se zlasti pritoževali nad slabšo hrano, surovim ravnanjem, prevelikim storitvenim mi, z hievami ali kaj si sličen. Neredko gre tudi za čisto osebne obračne. V vseh teh primerih da GPU rade volje na razpolago podatke z svojih kartotek ali pa tudi samo razloge za tako usmerjenost. S pomočjo tajnih kartek GPU njenim priljubljenim agentom med funkcionarji strokovne organizacije ali pa s strankami, ki so se zlasti pritoževali nad slabšo hrano, surovim ravnanjem, prevelikim storitvenim mi, z hievami ali kaj si sličen. Neredko gre tudi za čisto osebne obračne. V vseh teh primerih da GPU rade volje na razpolago podatke z svojih kartotek ali pa tudi samo razloge za tako usmerjenost. S pomočjo tajnih kartek GPU njenim priljubljenim agentom med funkcionarji strokovne organizacije ali pa s strankami, ki so se zlasti pritoževali nad slabšo hrano, surovim ravnanjem, prevelikim storitvenim mi, z hievami ali kaj si sličen. Neredko gre tudi za čisto osebne obračne. V vseh teh primerih da GPU rade volje na razpolago podatke z svojih kartotek ali pa tudi samo razloge za tako usmerjenost. S pomočjo tajnih kartek GPU njenim priljubljenim agentom med funkcionarji strokovne organizacije ali pa s strankami, ki so se zlasti pritoževali nad slabšo hrano, surovim ravnanjem, prevelikim storitvenim mi, z hievami ali kaj si sličen. Neredko gre tudi za čisto osebne obračne. V vseh teh primerih da GPU rade volje na razpolago podatke z svojih kartotek ali pa tudi samo razloge za tako usmerjenost. S pomočjo tajnih kartek GPU njenim priljubljenim agentom med funkcionarji strokovne organizacije ali pa s strankami, ki so se zlasti pritoževali nad slabšo hrano, surovim ravnanjem, prevelikim storitvenim mi, z hievami ali kaj si sličen. Neredko gre tudi za čisto osebne obračne. V vseh teh primerih da GPU rade volje na razpolago podatke z svojih kartotek ali pa tudi samo razloge za tako usmerjenost. S pomočjo tajnih kartek GPU njenim priljubljenim agentom med funkcionarji strokovne organizacije ali pa s strankami, ki so se zlasti pritoževali nad slabšo hrano, surovim ravnanjem, prevelikim storitvenim mi, z hievami ali kaj si sličen. Neredko gre tudi za čisto osebne obračne. V vseh teh primerih da GPU rade volje na razpolago podatke z svojih kartotek ali pa tudi samo razloge za tako usmerjenost. S pomočjo tajnih kartek GPU njenim priljubljenim agentom med funkcionarji strokovne organizacije ali pa s strankami, ki so se zlasti pritoževali nad slabšo hrano, surovim ravnanjem, prevelikim storitvenim mi, z hievami ali kaj si sličen. Neredko gre tudi za čisto osebne obračne. V vseh teh primerih da GPU rade volje na razpolago podatke z svojih kartotek ali pa tudi samo razloge za tako usmerjenost. S pomočjo tajnih kartek GPU njenim priljubljenim agentom med funkcionarji strokovne organizacije ali pa s strankami, ki so se zlasti pritoževali nad slabšo hrano, surovim ravnanjem, prevelikim storitvenim mi, z hievami ali kaj si sličen. Neredko gre tudi za čisto osebne obračne. V vseh teh primerih da GPU rade volje na razpolago podatke z svojih kartotek ali pa tudi samo razloge za tako usmerjenost. S pomočjo tajnih kartek GPU njenim priljubljenim agentom med funkcionarji strokovne organizacije ali pa s strankami, ki so se zlasti pritoževali nad slabšo hrano, surovim ravnanjem, prevelikim storitvenim mi, z hievami ali kaj si sličen. Neredko gre tudi za čisto osebne obračne. V vseh teh primerih da GPU rade volje na razpolago podatke z svojih kartotek ali pa tudi samo razloge za tako usmerjenost. S pomočjo tajnih kartek GPU njenim priljubljenim agentom med funkcionarji strokovne organizacije ali pa s strankami, ki so se zlasti pritoževali nad slabšo hrano, surovim ravnanjem, prevelikim storitvenim mi, z hievami ali kaj si sličen. Neredko gre tudi za čisto osebne obračne. V vseh teh primerih da GPU rade volje na razpolago podatke z svojih kartotek ali pa tudi samo razloge za tako usmerjenost. S pomočjo tajnih kartek GPU njenim priljubljenim agentom med funkcionarji strokovne organizacije ali pa s strankami, ki so se zlasti pritoževali nad slabšo hrano, surovim ravnanjem, prevelikim storitvenim mi, z hievami ali kaj si sličen. Neredko gre tudi za čisto osebne obračne. V vseh teh primerih da GPU rade volje na razpolago podatke z svojih kartotek ali pa tudi samo razloge za tako usmerjenost. S pomočjo tajnih kartek GPU njenim priljubljenim agentom med funkcionarji strokovne organizacije ali pa s strankami, ki so se zlasti pritoževali nad slabšo hrano, surovim ravnanjem, prevelikim storitvenim mi, z hievami ali kaj si sličen. Neredko gre tudi za čisto osebne obračne. V vseh teh primerih da GPU rade volje na razpolago podatke z svojih kartotek ali pa tudi samo razloge za tako usmerjenost. S pomočjo tajnih kartek GPU njenim priljubljenim agentom med funkcionarji strokovne organizacije ali pa s strankami, ki so se zlasti pritoževali nad slabšo hrano, surovim ravnanjem, prevelikim storitvenim mi, z hievami ali kaj si sličen. Neredko gre tudi za čisto osebne obračne. V vseh teh primerih da GPU rade volje na razpolago podatke z svojih kartotek ali pa tudi samo razloge za tako usmerjenost. S pomočjo tajnih kartek GPU njenim priljubljenim agentom med funkcionarji strokovne organizacije ali pa s strankami, ki so se zlasti pritoževali nad slabšo hrano, surovim ravnanjem, prevelikim storitvenim mi, z hievami ali kaj si sličen. Neredko gre tudi za čisto osebne obračne. V vseh teh primerih da GPU rade volje na razpolago podatke z svojih kartotek ali pa tudi samo razloge za tako usmerjenost. S pomočjo tajnih kartek GPU njenim priljubljenim agentom med funkcionarji strokovne organizacije ali pa s strankami, ki so se zlasti pritoževali nad slabšo hrano, surovim ravnanjem, prevelikim storitvenim mi, z hievami ali kaj si sličen. Neredko gre tudi za čisto osebne obračne. V vseh teh primerih da GPU rade volje na razpolago podatke z svojih kartotek ali pa tudi samo razloge za tako usmerjenost. S pomočjo tajnih kartek GPU njenim priljubljenim agentom med funkcionarji strokovne organizacije ali pa s strankami, ki so se zlasti pritoževali nad slabšo hrano, surovim ravnanjem, prevelikim storitvenim mi, z hievami ali kaj si sličen. Neredko gre tudi za čisto osebne obračne. V vseh teh primerih da GPU rade volje na razpolago podatke z svojih kartotek ali pa tudi samo razloge za tako usmerjenost. S pomočjo tajnih kartek GPU njenim priljubljenim agentom med funkcionarji strokovne organizacije ali pa s strankami, ki so se zlasti pritoževali nad slabšo hrano, surovim ravnanjem, prevelikim storitvenim mi, z hievami ali kaj si sličen. Neredko gre tudi za čisto osebne obračne. V vseh teh primerih da GPU rade volje na razpolago podatke z svojih kartotek ali pa tudi samo razloge za tako usmerjenost. S pomočjo tajnih kartek GPU njenim priljubljenim agentom med funkcionarji strokovne organizacije ali pa s strankami, ki so se zlasti pritoževali nad slabšo hrano, surovim ravnanjem, prevelikim storitvenim mi, z hievami ali kaj si sličen. Neredko gre tudi za čisto osebne obračne. V vseh teh primerih da GPU rade volje na razpolago podatke z svojih kartotek ali pa tudi samo razloge za tako usmerjenost. S pomočjo tajnih kartek GPU njenim priljubljenim agentom med funkcionarji strokovne organizacije ali pa s strankami, ki so se zlasti pritoževali nad slabšo hrano, surovim ravnanjem, prevelikim storitvenim mi, z hievami ali kaj si sličen. Neredko gre tudi za čisto osebne obračne. V vseh teh primerih da GPU rade volje na razpolago podatke z svojih kartotek ali pa tudi samo razloge za tako usmerjenost. S pomočjo tajnih kartek GPU njenim priljubljenim agentom med funkcionarji strokovne organizacije ali pa s strankami, ki so se zlasti pritoževali nad slabšo hrano, surovim ravnanjem, prevelikim storitvenim mi, z hievami ali kaj si sličen. Neredko gre tudi za čisto osebne obračne. V vseh teh primerih da GPU rade volje na razpolago podatke z svojih kartotek ali pa tudi samo razloge za tako usmerjenost. S pomočjo tajnih kartek GPU njenim priljubljenim agentom med funkcionarji strokovne organizacije ali pa s strankami, ki so se zlasti pritoževali nad slabšo hrano

Blokada v Ljubljani pred 350 leti

Že v davnih časih so se s prometnimi omejitvami branili proti zunanjim sovražnikom – Obsežne in stroge prometne zapore so veljale zlasti v času kuge

Kmalu bo že skoraj tri leta, odkar vejo za Ljubljano prometne omejitve, ki so jih izdali badoljevi kmalu po svojem prihodu v n-še mesto. Najgorje pa morskiemu ni znano, da to ni bilo prvič, da je Ljubljana blokirana. Take omejitve v prometu med mestom in okolico so bile izdane v Ljubljani že večkrat v prejšnjih stoletjih, ko so oblasti na enak način stile Ljubljano pred zunanjim sovražnikom. Tako poročajo zgodovinarji o obsežnih varnostnih ukreprib, ki so bili izdani v Ljubljani leta 1599, ko je razsajala na Dolenjskem kuga in sčeno kakor danes komunisti, na debelo morila prebilavč.

Epidemija na Dolenjskem je zelo vzne-mirila Ljubljano. Zato je poslal magistrat meseca aprila dva člena, Ivana Leber-wursta in mestnega blagajnika Schöberla v okužene kraje, da bi ugotovila, kako se bolezni širi. Ko sta pa podala odposlanca 7. maja dokaj neugodno poročilo, je imenoval magistrat pet uglednih meščanov Ivana Albina, Nikolaja Durlacherja, Ivana Krumbergerja, Ivana Jägerja in Matijo Keberla, za kužne komisarje (provisores sanitatis), ki naj bi ukrenili vse, da se ne zanese kuga v mesto. Le-ti so ukazali: ne-imudoma zapreti Karlovska in Špitalska vrata (pred vhodom v Florijansko ulico ozir. v današnji Stritarjevi ulici). Tu so postavili strazanje, jim izročili sezname vseh okuženih krajev in jim strogo naročili, da ne smejo nikogar spustiti v mesto brez veljavnih fedi (pismenih propustnic). Nadalje so prepovedali vse sejne. Da ne bi nastala v mestu lakota, so postavili pred Karlovska vrata dve kobilki, kamor naj bi donašali knjetje živež.

Kljub vsej previdnosti se je pojavila za-hrbtana sovražnica že v začetku junija v mestu in sicer najprej v hišah Ivana Leber-wursta in Schöberla, ki sta se menda okužila na Dolenjskem. Okužena je bila tudi posta. Zato je ukazal magistrat ogradi-ja ta poslopja z deskami in določil, da se morajo oddajati poštne pošiljke izven mesta. Zaradi teh odredb se je čutil uzaljenega tedenja mesini župan in poštar Mihail

Thaller, ki je ukazal na lastno pest odstraniti ograjo okoli hiše svojega med tem umreliga sorodnika Ivana Leberwursta. Uimevno je, da se je zaradi tega nepremi-jenega ravnanja epidemija še bolj širila. Kužni komisari so morali skoraj vsak dan zapirati nove hiše in poostri vse odredbe. Zlasti je divjala kuga v Krakovskem pred-mestju, ki je spadalo takrat pod oblast nemškega viteškega reda. Tam so izumrli kmalu skoraj vsi prebilavči. Zato je ukazal magistrat – sporazumno z nemškim viteškim redom – sredi junija počitali vse zapuščene in okužene hiše. Dne 15. junija so se preseliли deželni stanovi v Kamnik, kjer so ostali do konca leta.

Konec julija se je pojavila kuga tudi v Šentpeterskem predmestju, kjer so stanovali: takrat skoraj samo mesarji in usnjari. 5. avgusta so obdali predmestje ob Špitalskem mostu do vhoda v »Kraivojino dolino« z deskami tako, da so zaprli obenem dohod do Ljubljance. To je povzročilo seveda med prebilavci veliko nevojlo, ker niso mogli več opravljati svojih poslov. Magistratu in kužnim komisarjem so očitali, da jih hočejo uničiti in so vedno glasnejšo zabavljali. Ker pa se magistrat ni zmenil za pretnjo, so prebilavci sredi avgusta pod vodstvom Nikolaja Krabata, gospodarja Črnega Kamnika. Nato so očitali premoznejši meščani s svojimi rodbinami kakor n. pr. Matej Ažihiz, praded Že Živež ugledne ljubljanske rodbine, ki se je podal v svoj rojstni kraj Tržič.

Temu splošnemu begu se je odločno uprl magistrat, deloma, da bi se ne zanesla bolezni v še neokužene kraje. deloma, da ne bi trpel ugled mesta, kar je bilo važno zlasti iz trgovskih ozirov. Toda je pozval vse begunce pod globro 100 zlatnikov, da se nemudoma vrnejo. Toda le malokdo se je odzval povelji. Največje presečenje za mestne očete pa je bilo, ko je izginil ne-nadoma celo župan Andrej Hren, ki je bil na povelje nadgovorje kot vnet katolik Še nekaj tednov poprej (9. julija) izvoljen. Podal se je v Gornji grad, kjer je bival takrat njegov brat Tomaz. Tja so se podali o Vseh svetih tudi deželni stanovi iz Kamnika, ki jih je povabil škof na slovensko proslavo svojega imenovanja.

Med tem je pobrala kuga v Ljubljani več mestnih očetov in drugih odilčnih oseb, med njimi Ivana Albina in njegovo ženo. Ko pa se je bližala zima, je kuga polagoma ponehalna. 26. novembra se je vrnil – po štirikratnem brezuspešnem pozivu – župan in prezel svoje posle. Njegovemu vzgledu so sledili kmalu ostali begunci. Tretjega decembra je mogel magistrat ugotoviti, da so se raznrete že znatno zboljšale in da so otvorili v Nemški ulici že 12. hiš. Božične praznike so praznovali Ljubljaničani v sladki zavesti, da je strašna epidemija popolnoma prenehala. Takrat so bile tudi ukinjene izdane prometne omejitve.

Zatemnitve od 19. do 5.

Dobra in škodljiva hrana

Dandanašnja hrana je vse preveč izumetničena – Stari narodi so bili bolj krepki, ker so uživali naravno hrano

Clovek je produkt svoje hrane; te resnice se pa ne zavedamo dovolj dobro. Posamezni bologi so odkrili nekaj več o pomenu prehrane kakor živilski kemiki. Spoznali so, da je človek produkt določene prehrane doigri stoletij. To se pravi, da je bila človeška hrana dolgo v glavnem enaka, naravna. Clovek je začel nenaravno živeti šele v dobi industrializacije in n-stanta velikih mest, torej soraznino pozro. Tvarina, ki je iz nej sestavljen cloveški telo, je nastala v dobi razvoja cloveškega rota iz neke povsem določene hrane. Ta tvarina je plazma st. nce. Plazma je specifična, to se pravi pri lagodenja določenemu načnu življenja v tistem delu dobi. Organizmu torej ustreza neka določena hrana, kakršne je vajen. S tem pa ni rečeno, da se mogode navaditi na novo hrano že v dobi enega cloveškega rodu. Morda se ne poakejajo dovolj očitno škodljive posledice nove hrane, vsekakor se pa bistvena spremembra v prehrani maščuje. Biologji trdijo, da je treba prav v tem iskat v zvroke strelinskih bolezni prebilavčnega clovečka, kakor tudi vsaj nekaterih živčnih bolezni.

Izbira hrane po nagonu

V star h-časih se je clovek prehranjeval po zdravem nagonu. Izgibal se je hrane, ki mu ni dšela in studila se mu je vsaka jed, ki je ni poznal. Tudi dandanes nekaterih prestopit ljudi ne moremo pripraviti, da bi pokusili jedi, ki jih še niso nikdar jedli. V nekaterih poltrajnah, kjer ne jedo ribe, se prebrevam le zelo studojo ribe in mnogih bi ne mogli pripraviti niti do tega, da bi samo pokusili najboljše ribe.

Preprosti ljudje, čeprav so na primitivni zdravstveni stopnji se dobro zavedajo, da hrana lahko škoduje. Vedo, v kaknem vinstvenem reču smejto jesti posamezne jedi in kakšnih jedi ne smejte mesti med seboj. Tako se na pr. izogibajo ne-posredno po kislih jedeh sladkih. Slerhera kmečka ženica ve povedati, da je skodljivo mešati sladke in kise jedi, a v mestu h-pesto tegata ne upoštevajo niti najboljši diplomirani hotelski kuharji. Skoraj za slerhero jed vedo, kateri drugi jedi se prilega in kateri ne. Njihov jejljilni listek so vedno sestavljen tako, da je pojedina nekdajšnja, čeprav je se tako obilna ter da se nam zdjo tudi najbolj preproste jedi silno okusne.

Kuharske knjige ne povedo vsega

Ceprav so preprosti ljudje že v najstarejših časih vedeli, kakšna hrana je škodljiva in da neprimerena hrana povzroča hude bolezni, so meščani se dandanes zelo ne-previdni pri izbi ri jedi. Mnogi nimajo več zdr-vega nagona, da bi izbirali neškodljivo hrano. Nekatere gospodinje črpajo vso modrost o prehrani iz kuharskih knjig. Ko so se omozile, niso niti poznale moke in ne razlikovale riza od jespreja. Medtem ko se slerhera kmečko dekle nauči kuhati, kar pa kuhajo na deželi, preden se omozili, ostanejo strelinski mestna dekleta brez slerherne gospodinjske izobrize. To bi pa odoča predvsem kuharcu. Kuharske zadave so še dandanes nekaj posranskega. Ce se že kdo zanima za me-

Potrebna je rastlinska in mesna hrana

Ce bi hoteli ostati čim bolj zdravi, bi morali up-števati predvsem hrano, k-kišno so uživali nas predniki. Njihova hrana je bila mešana, nameč rastlinska in živilska. Motijo se tisti, ki misijo, da je mesna hrana tako zelo skodljiva. Nas predniki so se hraniли precej z mesom. Vedeni pa moramo, da so imeli še zdrav nagon, ki jim je povedal, kakšno meso je že zdravo in kakšno ne. Vendar tudi ne smemo misiliti, da so v starh časih uživali pretežno mesno hrano. Razlikovati je treba tudi med pastirskimi plemenami, ki so redili mnogo živine, in med poljedelskimi. Ki so se hraniли predvsem z rastlinsko hrano, čeprav so uživali tudi meso. Clovek je poznal rastlinsko hrano nedvomno že pred začetkom poljedelstva. Tedaj se je hraniil, odnosno dopolnil svojo hrano, z zdravilnimi zelišči, korenincami, s s-djem, jagodami itd. Ko je pa začel obdelovati zemljo, je najbrž začel takoj pridelovati žito. Poljedelstvo kakor kultura, sploh, se je najprej razvilo v Sredozemlju, v Egiptu in Mezopotamiji. Med žiti so najbrž najprej pridelovali ječmen in pšenico, z-če prej, odnosno vsaj ob istem času, so v Aziji pridelovali rž, ki je pa po trditvi nekaterih raziskovalcev dolgo veljala za ples-vel med žiti.

Ko so zidali egiptiske piramide

Zanimalo bi nas, kaj so jedli delavci, ki so zidali egiptiske piramide, kajti to je nato kajer ni bilo igranje. Tehniki se cu-dijo, kaj so mogli v tisti dob: nakupiti takšne ogromne klade kamenja v nebotično višino, ko se niso poznali raznih tehničnih pravip. Nekatere priprave so pa mo-gali klijub temu poznati, čeprav skušajo-

uvoža živil. Tako sta se moralia izkazati n. pr. ugledna novomešča trgovca Martin Raab in Adam Grčar, da je vino, ki sta ga prodala v Ljubljano, iz neokuženih krajev in da so vsi njuni uslužbeni popolno zdravi.

Vedno huje je divjala kuga v neštrečem mestu in vsak dan so padale pod njenom koso nove žrte. Prebilavča se je pola-skriči v avto-krajiči, kar je le mogel, da pogebnili kamoriki ze. Najprej so zapuščili Ljubljano Še ostali uradniki deželnih stanov in drugih oblasti ter s podali v Kamnik. Nato so očitali premožnejši meščani s svojimi rodbinami kakor n. pr. Matej Ažihiz, praded Že Živež ugledne ljubljanske rodbine, ki se je podal v svoj rojstni kraj Tržič.

Temu splošnemu begu se je odločno uprl magistrat, deloma, da bi se ne zanesla bolezni v še neokužene kraje. deloma, da ne bi trpel ugled mesta, kar je bilo važno zlasti iz trgovskih ozirov. Toda je pozval vse begunce pod globro 100 zlatnikov, da se nemudoma vrnejo. Toda le malokdo se je odzval povelji. Največje presečenje za mestne očete pa je bilo, ko je izginil ne-nadoma celo župan Andrej Hren, ki je bil na povelje nadgovorje kot vnet katolik Še nekaj tednov poprej (9. julija) izvoljen. Podal se je v Gornji grad, kjer je bival takrat njegov brat Tomaz. Tja so se podali o Vseh svetih tudi deželni stanovi iz Kamnika, ki jih je povabil škof na slovensko proslavo svojega imenovanja.

Med tem je pobrala kuga v Ljubljani več mestnih očetov in drugih odilčnih oseb, med njimi Ivana Albina in njegovo ženo. Ko pa se je bližala zima, je kuga polagoma ponehalna. 26. novembra se je vrnil – po štirikratnem brezuspešnem pozivu – župan in prezel svoje posle. Njegovemu vzgledu so sledili kmalu ostali begunci. Tretjega decembra je mogel magistrat ugotoviti, da so se raznrete že znatno zboljšale in da so otvorili v Nemški ulici že 12. hiš. Božične praznike so praznovali Ljubljaničani v sladki zavesti, da je strašna epidemija popolnoma prenehala. Takrat so bile tudi ukinjene izdane prometne omejitve.

nekateri strokovnjaki pojasniti zidanje piramide precej duhovito, češ. pomagali so si z velikanskimi peščenimi nasipi kot obršči ob ramili, da so skale vedno valili kolikor mogoče vodoravno, ne da bi jih bilo treba dvigati. Vsekakor pa ni tudi brez pomena, kaj so delavci jedli. Z mesom jih najbrž niso pitali; mesna hrana bi bila vprav strup pod vročim egipčanskim nebom. Nedvomno so že tedaj hranišči s prideki, ki jih dandanes imenujemo povrtnino, z zelenjavjo, srečivem itd. Iz računov, ki so se obranili iz tistih časov, je razvidno, da so delavci zaposleni pri piramidah pojedli mnogo cebule. Egipčanska cebula sliči se do ne, da so počasno učinkovita. Še nekaj je zelo zanimljivo.

Zelenjadarstvo in sadjarstvo

Za mnoga živila ni točno ugotovljeno, od kdaj se clovek hrani z njimi; iz redkih podatkov pa spredvamo, da so posamezna živila že precej stara. Barbari dolgo niso poznali zelenjavje. Baje je prav zaradi teže, da se dandanes zelenjava na kmetij pre-malo cenjena in kmeti na vrtnar. Verjetno je, da se je vrtnarstvo širilo na sever iz južnih delov. Glavnato solato so poznali že Rimljani.

Prav tako kakor zelenjadarstvo, se je začelo precej pozno širiti sadjarstvo pri severnih narodih. Se v prejšnjem stoletju je bilo sadjarstvo v nekaterih naših zakonih kraljevsko mogoče vodoravno, ne da bi jih bilo treba dvigati. Vsekakor pa ni tudi brez pomena, kaj so delavci jedli. Z mesom jih najbrž niso pitali; mesna hrana bi bila vprav strup pod vročim egipčanskim nebom. Nedvomno so že tedaj hranišči s prideki, ki jih dandanes imenujemo povrtnino, z zelenjavjo, srečivem itd. Iz računov, ki so se obranili iz tistih časov, je razvidno, da so delavci zaposleni pri piramidah pojedli mnogo cebule. Egipčanska cebula sliči se do ne, da so počasno učinkovita. Še nekaj je zelo zanimljivo.

Prav tako kakor zelenjadarstvo, se je začelo precej pozno širiti sadjarstvo pri severnih narodih. Se v prejšnjem stoletju je bilo sadjarstvo v nekaterih naših zakonih kraljevsko mogoče vodoravno, ne da bi jih bilo treba dvigati. Vsekakor pa ni tudi brez pomena, kaj so delavci jedli. Z mesom jih najbrž niso pitali; mesna hrana bi bila vprav strup pod vročim egipčanskim nebom. Nedvomno so že tedaj hranišči s prideki, ki jih dandanes imenujemo povrtnino, z zelenjavjo, srečivem itd. Iz računov, ki so se obranili iz tistih časov, je razvidno, da so delavci zaposleni pri piramidah pojedli mnogo cebule. Egipčanska cebula sliči se do ne, da so počasno učinkovita. Še nekaj je zelo zanimljivo.

Prav tako kakor zelenjadarstvo, se je začelo precej pozno širiti sadjarstvo pri severnih narodih. Se v prejšnjem stoletju je bilo sadjarstvo v nekaterih naših zakonih kraljevsko mogoče vodoravno, ne da bi jih bilo treba dvigati. Vsekakor pa ni tudi brez pomena, kaj so delavci jedli. Z mesom jih najbrž niso pitali; mesna hrana bi bila vprav strup pod vročim egipčanskim nebom. Nedvomno so že tedaj hranišči s prideki, ki jih dandanes imenujemo povrtnino, z zelenjavjo, srečivem itd. Iz računov, ki so se obranili iz tistih časov, je razvidno, da so delavci zaposleni pri piramidah pojedli mnogo cebule. Egipčanska cebula sliči se do ne, da so počasno učinkovita. Še nekaj je zelo zanimljivo.

Prav tako kakor zelenjadarstvo, se je začelo precej pozno širiti sadjarstvo pri severnih narodih. Se v prejšnjem stoletju je bilo sadjarstvo v nekaterih naših zakonih kraljevsko mogoče vodoravno, ne da bi jih bilo treba dvigati. Vsekakor pa ni tudi brez pomena, kaj so delavci jedli. Z mesom jih najbrž niso pitali; mesna hrana bi bila vprav strup pod vročim egipčanskim nebom. Nedvomno so že tedaj hranišči s prideki, ki jih dandanes imenujemo povrtnino, z zelenjavjo, srečivem itd. Iz računov, ki so se obranili iz tistih časov, je razvidno, da so delavci zaposleni pri piramidah pojedli mnogo cebule. Egipčanska cebula sliči se do ne, da so počasno učinkovita. Še nekaj je zelo zanimljivo.

Prav tako kakor zelenjadarstvo, se je začelo precej pozno širiti sadjarstvo pri severnih narodih. Se v prejšnjem stoletju je bilo sadjarstvo v nekaterih naših zakonih kraljevsko mogoče vodoravno, ne da bi jih bilo treba dvigati. Vsekakor pa ni tudi brez pomena, kaj so delavci jedli. Z mesom jih najbrž niso pitali; mesna hrana bi bila vprav strup pod vročim egipčanskim nebom. Nedvomno so že tedaj hranišči s prideki, ki jih dandanes imenujemo povrtnino, z zelenjavjo, srečivem itd. Iz računov, ki so se obranili iz tistih časov, je razvidno, da so delavci zaposleni pri piramidah pojedli mnogo cebule. Egipčanska cebula sliči se do ne, da so počasno učinkovita. Še nekaj je zelo zanimljivo.

Prav tako kakor zelenjadarstvo, se je začelo precej pozno širiti sadjarstvo pri severnih narodih. Se v prejšnjem stoletju je bilo sadjar

Glavobol je nevaren

Navadno je znak nastopajoče druge bolezni — Razne vrste glavobola — V vsakem primeru kaže vprašati zdravnika

Medicina ne more prav natanko razložiti, kako prav za prav nastaja glavobol. Poznamo štiri njegove vrste: 1. simptomatičen glavobol, ki nastopi kot simptom ali znak kakih telesnih bolezni, 2. periodični (od časa do časa) se vracajoči glavobol, 3. nevralgični glavobol, ki prav za prav ni glavobol, marveč nevralgija ali živčobol, 4. migrena.

Simptomatičen glavobol nastopa skupaj z drugimi znaki, predvsem s slabostjo:

1. na začetni stopnji naležljivih bolezni ali boleznih, ki so združene z vročico ali mrazlico;

2. pri zastrupljenih najrazličnejših vrstah. Značilen, naravnost tipičen glavobol te vrste povzročajo n. pr. ponarejene alkoholne pijace. Nekateri kemični snovi lahko povzročijo glavobol, druge pa imajo ravno sproten vpliv, da ga olajšajo ali odpovedajo;

3. pri obolenjih vitalnih organov in sistemov našega telesa. Bolezni sreca, motnjeg želoda in crev, kakor tudi bolezni medeničce pri zenskah takisto pripomorejo k glavobolu;

4. pri oblistnih boleznih. Ta vrsta glavobola se odlikuje po silovitosti, ki se skoraj ne premagati. Ali so vzrok obisti ali ne, lahko dožene zdravnik iz osebno preiskavo;

5. pri oteklih možgan. To je najhujši glavobol, kar jih poznamo. K sreči je ta vrsta glavobola samo majhen drobec enega odstotka vseh glavobolov. Vrhу tega kaže čisto posebno obeležje, tako da ga lahko razločimo od navadnega glavobola.

Pomen v zdravljenju simptomatičnega glavobola zavisi, kaj pa da od poteka bolezni, ki ga je povzročila. Zdravnik, ki preiskuje glavobol, pa bo lahko odkril, še znatno več drugih možnosti nego so te, ki smo jih omenili. Pri preiskavanju mu kajkraj pokazuje pot čisto posebne značilnosti tega primera, n. p. čas, kdaj nastopa, kako nastopa itd. Še bolj pa bo upošteval pri diagnozi razne druge boleznske znake, zato se bo zanesel predvsem na natančno telesno preiskavo, morebiti na laboratorijsko analizo telesnih izmehkov. Šele, ko natančno preiskava dožene, da ne povzročajo glavobola boleznske motnje organizma, lahko kreje k drugim vrstam glavobola.

Periodično se vračajoči glavobola ne povzroča nobena bolezen, ki bi se dala dognati. Nekateri ljudi skoraj vedno boli glava. V večini primerov pa bolečina ni preveč huda. Zdi se, da je treba vzrok takega gla-

vobola vsaj deloma pripisati dejству, da je tak človek posebno občutljiv za glavobol; vzroki, ki pri drugih ljudeh ne povzročajo bolehanja glave, zadostuje pri njem, da bo bolj ali manj močan glavobol. Nagib k temu je v mnogih rodbinah deden in je v bližnjem sorodstvu z dedno slabimi živci. V nekaterih primerih kaže pripisati glavobol na rovaš težkemu duševnemu delu. Tako ga utegne povzročiti preporno gledanje; tudi o skrbih in razburjanju je znano, da zapuščajo za sabo glavobol. V nekaterih primerih je iškati vzrok vračajočega se glavobola v raznih duševnih motnjah ali v psiholoških konfliktih v podzavesti.

Nevralgične bolečine glave so kaj že posledica motenj v oblasti prizadetega živca. Ce se ne razvije zadnji zob, ki ga imenujemo »modrostni«, pa tudi druge motnje v živcu lahko povzroče nevralgijo, pri čemer pa utegne biti sredšča bolečine daleč od zoba, ki jo povzroča. Podoben učinek ima obolenje nosne dupline.

Migrena nastopa v ostrih napadih v bol ali manj periodičnih presledkih. Omejuje se zgorj v no en stran glave. Napad pa navadi doseže višek, ko jame bolnik bruhati. V marsikarju primeru se takemu človeku trenutno zmrači tudi pogled. Te bolečine so posledica motenj živčnega sistema, čijih značaj in vzrok nam nista znana. Po pretežni vecini napada migrena ženske in se pričanja že v otroških, a z različno silo vracajo vse po petdesetega leta starosti. Najboljše zdravljenje je redno življenje. V tem primeru so napadi slabši in redkejši, dati tudi ne izginejo popolnoma.

Cesto ublažijo glavobol mrzli obkladki in vroči kopeli nog. Nekateri ljudi, ki dobivajo glavobol, najbolj prija, če se vležejo. Drugi, ki nimajo močnega glavobola, so najrajsi, če se lahko s prijetno zabavo »raztresejo«.

Zato zelo močen glavobol predpisujejo zdravniki ponavadi kak derivač ogtijkovega katrana. Obstoje nešteta zdravila zoper glavobol, njih poglavita sestojina je po navadi azenitalid. Mnoga pa imajo razne stranske učinke in jih nikakor ne jemljivo brez posvetovanja z zdravnikom.

Ljudje, ki jih često boli glava, naj se da dogneti zdravniško preistrati, da se dožene, ali ni kriva temu kakšna kronična bolezen.

Ob koncu zime

nekaj fiziologije hladnih dni

Tako imenovani »prehodnih časov«, jeseni in pomlad, se ljudje zelo bojijo. Kaj lahko dene tedaj zaradi vremenskih preobratov kaže lažjega ali tudi težjega značaja.

Po najnovnejših raziskavah pa bi morali jesenske bolezni vrednotiti drugače nego pomladna obolenja. Jeseni je nameč odpornost proti bolezni veliko večja nego pomladi. Znan je, da pomlad kaj rada pobere stare ljudi in jenčike, dočim prenašajo jesen bolje. Med drugim bo razlog za to, da pojav v tem, da zima slab človekovo odpornost in da ima tudi vrsta sončnega ženčenja veliko vlogo.

Šele v našem času so ugotovili, da vsebuje svetloba ultravioletne žarki samo pomladi in poleti, dočim jih med oktobrom in marcem v nižnah ni. To je v zvezi z različnim vpadnim kotom sončnih žarkov. Čim bolj posevno vpadajo žarki, tem večja je pot, ki jo morajo opraviti skozi ozračje in tem večja je nevarnost, da se ultravioletni žarki na tej poti za nas izgube.

Tako je naravnno, da je v jesenskem in zimskem času posebno pogosta bolezen rahitis. Ta bolezen je izrazito v zvezi s pomanjkanjem ultravioletnih žarkov in jo zato danes tud uspešno zdravijo z ultravioletnimi preparati in umetnim obsevanjem z ultravioletnimi žarki.

Zakaj je nahod v tem času tako pogost?

V človeškem telesu je na milijone bolezniških klic. V normalnem stanju tvori proti njim samo potrebne obrambne snovi, ki zadržujejo njih razmnožitev. Kadar pa padejo vnosne temperature, bi moral tudi povečati producijo obrambnih snovi, a tega ne stori tako hitro, da bi začasno ne prevladovali bacili in se razbesnili posebno nad dihalnimi organi, ki so mrazu najbolj podvrženi. Tako se pojavi nahod.

Zakaj nam mraz pordeči lica?

Veter nekako masira obrazne mišice, pospeši krvni obtok in posledica so rdeča lica.

Če stopite po zimsko-sportnem udejstvovanju v toplo sobo in van lica postanejo žareče rdeča, pomeni to, da je del topote, ki jo teleso prevozjava zoper vnosni mraz, sedaj odveč. V mrazu se je žilje stisnilo, v topki sobi se spet razširi, koljčna krv, ki se pretaka skoznji, se poveča in odvaja odvisno topoto skoznji rdeča lica na prost.

Če pa ste napolzmrzljeni in je koža že vosa rdeča in razpokana, tedaj se je tkivo začelo razkrnjati, rdeče krvno barvilo se je že izločilo iz krvne snovi. Ljudje, ki imajo vedno rdeča lica, so lahko prav zdravi; rdeča pa je znak, da jim teleso proizvaja mnogo topote. Anormalna rdečica pa kaže, da prevladujejo v krvi rdeča telesa.

Zakaj nam v mrazu šklepetajo zobje?

Če vas mrazi, vami mraza telo bolj »zakuriti«, 75 % vse te topotne produkcije se zvrsti v mišicah. Zato zadostuje, da se gibljete in že vam postane topote. Če pa ostane negibni na mestu, da teleo samo pobudi za gibanje, organizira vam namreč splošno dirhtenje mišic. Najprvo reagira drobne podkožne mišice, ki stisnejo kožno površino skupaj, dlanice se postavijo pokonci — in že imate najlonjšo kurjo polte. Če to še ne zadostuje, pridejo velike mišične skupine na vrsto in ta proces se stopnjuje od navadnega šklepetanja z zobji do splošne treslice. Tako si pomaga telo sam.

Zakaj nas hud mraz boli?

Enostavno zato, ker vpliva na nešteto živčnih končkov, ki se razstresi po vsej kožni površini. Ob trebuhi je živčnih koncov, ki jih imenujemo mrzlotne točke, največ na koncu

Blagoslov zemlje

Na določni površini zemlje se danes lahko pridela skoraj dvakrat tolko, kakor pred 100 leti. Razen smotrnejšega obdelovanja zemlje je to v prvi vrsti: zasluga boljših rastlinskih vrst, ki se nam jih odgojijo zavodi za pospeševanje poljedelstva. Ako bi sadili in sejali samo takte rastline, ki so nam bile na razpolago pred sto leti, pa najs bi bila zemlja tudi obdelana po najmodernejših načelih, bi se pridelki po večji komaj za polovico. Izbera izdatnih rastlinskih vrst je torej v poljedelstvu najmanj tako važna, kakor umno obdelovanje zemlje in umetno gnjenje. Tega se moramo prav posebno zavedati daždans, ko gre za to, da se na vsakem koščku obdelane zemlje pridela čimveč.

Cvetje pozimi

Če se potokane veje zgodaj cvetoče drevja v mlado vodo in postavijo na toplo, se predčasno prebude iz zimskega spanja in po nekaj tednih počeno cvetje. Razvoj cvetja se lahko močno pospeši, ako se vejece poprepri obzirjo z etrovo paro. Naravoslovci sodijo, da se s tem omamnim sredstvom odrevenelost rastline do neke mere poglobi in nato hitreje prekine. Predčasni razvoj se najlaže posreči januarja in februarja. Pospeševalni učinek etra temelji po vsej priliki na tem, da se z njim počivi pretvarjanje škroba v slabo.

Steklo iz plavžev

Zlindra, ki teče iz plavžev za taljenje želja, je izvrstna sirovina za proizvajanje stekla. Treba ji je primetiš, da je nekaj dodatkov, da se spremeni v steklo. Sirovine, iz katerih se tali steklo, sicer vobče niso drage, toda zlindra, ki teče skozi plavž, se vendar lahko prihrani cej kurijave, ki jo drugače zahteva normalni proces. Steklo iz zlindre je temno barvano in je zato v prvi vrsti primereno v tehnične svrhe. Veliko bodočnost utegne dosegel tako steklo kot gradbeni materiali n. pr. kot nadomestilo za črni marmor. Lahko se izdeluje tudi kot ceneno poluprozorno steklo, ki bo mogoče tvorilo stene v steklenih hišah bodočnosti.

Mravlje, ki predejo

V Indiji in Avstraliji žive mravljev s čisto nenavadnimi svojstvi. Grade gnezda tako, da ljetje skupaj spredejo ozirno sesijo. Ce tako dva spredena lista natragamo, lahko opazujemo mravljev pri delu. Tako jih nameč pride četa, postavijo se v vrsti ob reži in se primejo z nogami na robne enige lista, zgrajajo s čeljustmi rob drugega lista ter ju vlečo skupaj, pomikajoč se z nogami vedno bolj nazaj. Ko je reža na ta način zožena, pride drugi oddelek mravljev; vsaka nese predvino v čeljusti ličinko. S temi ličinkami mahajo mravljev v reži sem ter tja in jih pritriskajo na vsaki strani na rob lista. Ličinke predejo nit, ki jo vsakikrat pokrnil žrmljnik, kadar je nameč pero, da žrmljilo ne bi izpuhivalo.

Kaj zmore eno samo pšenično zrno?

Izračunali so, da pšenično zrno v enem letu rodi 50 zrn. Iz teh 50 zrn bi bilo drugo leto že 2500 zrn, tretje leto 125.000. V sedem letu je število naraslo na 15.625 milijonov, v 12 pa na 244.140.625.000. Po tem računu bi eno samo pšenično zrno po tretji zetni enkrat nasnilo 320 oseb.

Kje je zrak najbolj suh

Skoro popolnoma suh zrak, praktično brez vodne pare, je v steklenih balonih žarnic. Ena sama kapija vode porazdeljena v ostanaku zraka, oziroma plina, bi lahko napravila 68.000 žarnic nerabnih. Že 10 tisočinka odstotka vodne pare v polnilnem plinu žarnic močno skrajša življensko dobo svetilke, stikratna množina pa jo že v nekaj urah ugonobi. Plin s katerim se po evakuiraju zraka napolnjuje baloni žarnic, se mora zaradi poleg precej trdno, svilasto tkivo, ki režo zamaši in nastalo škodo po polnom popravi. Ličinke vršijo torej pri tem tako rekoč službo snavalnic.

Pazite na ušesa!

Od treh delov, v katere se deli vnosanje uho, je del, ki si ga umivamo, najmanj varen — kolikor se namreč tice sluh. Ravn v sredini uho spadata, k temu delu, ki posreduje zvok, notranjost pa je nekakšna sprejemna postaja, ki oddaja od tam zvok naprej do slusnega čuta. Na sredem je ta del v notranjosti glave in je varen pred vnosnimi poškodbami.

Zunanj rov je ukrivljen, da bolj ščiti, le-te je obdan po kožici, ki izloča žolto točko voščeno snov, tako zvano cerumen. Pri otrokih se ta snov posebno običajno izloča zaradi cesar preti nevarnost, da se rov zamaši. Če se to zgodi, ali ce vtakne otrok k stvar v rov, se zvok ne more dejati širiti in otrok oglusi.

Bonček je opna, ki so na njej trije majhni členki, ki vsi prenašajo vnosne temperature, bi moral tudi povečati producijo obrambnih snovi, a tega ne stori tako hitro, da bi začasno ne prevladovali bacili in se razbesnili posebno nad dihalnimi organi, ki so mrazu najbolj podvrženi. Tako se pojavi nahod.

Oglušenja se ubranš, če paži, da se ne prehlašata in infirčata in če si daš odstavniti obolele bezgovke (mandelje). Najbolj važno pa je, da se, če te bolji, pravčasno zateče k zdravniku: tako je potreben da prihramenje dohlosti bolečin. Ce se pravčasno ne zavari, bo naglušenost res se ogloši. To skoraj je samo otroku v šoli, ampak tudi v poznem času razvoja zelo tanek sluh in naša sveta dolžnost je, paziti na to, da so ušesa zmenjene z posrednikom, ki nas spaja z vnosnimi svetili, ki se razstreljujejo v zraku. Gluhonemost je često vzrok dohovenih lebov. Gluhonemost je posledica, da se vnosne vodilne arterije ne zaznajo gavou, ki se vendar počasi pojavi med 4 in 7 letoma. Utegne ostati del govora, ki si ga je bil otrok že pridobil, hraničen, izgubil pa ga, če se n' naučil citati besede z ustnic. Le skrbna vzgoja in vaja v čitanju z ustnic bošta pri otroku rešila dan govora, akoglošil po sedem letu starosti.

Oglušenja se ubranš, če paži, da se ne prehlašata in infirčata in če si daš odstavniti obolele bezgovke (mandelje). Najbolj važno pa je, da se, če te bolji, pravčasno zateče k zdravniku: tako je potreben da prihramenje dohlosti bolečin. Ce se pravčasno ne zavari, bo naglušenost res se ogloši. To skoraj je samo otroku v šoli, ampak tudi v poznem času razvoja zelo tanek sluh. 71. im slovenske filmske igralke, 73. finansko pristojnico, 75. sportno društvo, 76. mitološki letalec, 78. spopad, 79. ameriška država, 80. srbohravski kazalni zamek, 82. predlog, 83. češka pritrilinica, 84. besedica, ki se njo tvorimo presežnik, 87. plaskovna mera, 89. italijanski veznik.

Za smeš in debro večjo

EDINA PRILIKA

Zena: »Nocoj si zopet govoril v spanju.« Mož: »Moram pač ponoti govoriti, ker podnevi ne pridevam do besede.«

PRI NOTARJU

Notar: »Majer, ali pišete svoje ime z »s« ali z »y«?«

Kmet: »Ne, navadno s svičkom.«

POSTEN NAJDITEV

Ali se srečke ki si jih našel, izčrnil počitljiv?«

»Seveda,